

Digitalizálta
a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár
és Információs Központ

MTA
1826 K

30552

I. ÉVFOLYAM. 5. SZÁM.

Budapest, 1905. április hó.

Megjelenik minden hó 1-én.

ERDŐS RENÉE

IRÁSZOK KÖNYVE

Írja, szerkeszti és kiadja: Erdős Renée.

TARTALOM:

SIRÁLYOK	o o o o
EGYPÁR EMBER	o o
NEM FÉLSZ?	o o o
CASSANDRA	o o o o
AMIG ENGEMET	o o
HEGYI SÉTA	o o o
FÖLJEGYZÉSEK:	o o
Egy karikás ostorról	o o
JEZABEL. REGÉNY.	o

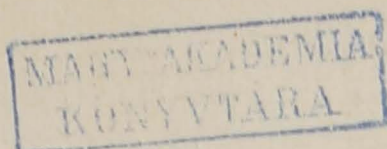

Megjelenik minden hó 1-én

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Ferencz-körút 5.

Előfizetési ára: Egy évre 10, fél évre 6, negyedévre 3 korona

Sirályok.

Levél egy szőke asszonyhoz.

Sirocco tombolt künn a tengeren . . .

*Emlékszik asszonyom, a parton ültünk
hárman: ön és én és Leona —
Igen, ott volt Leona is . . .*

*Ön kis fiának, halványkék selyemből
ruhácskát varrt. A szőke kis gyerek
dajkájával fenn az erkélyen ült
s ha ön felnézett hozzá: kacagott
és szétnyitotta apró karjait
mint fölrepülő kis madár a szárnyát.*

*Ön ruhácskát varrt halványkék selyemből.
Leona festett. Egy darab vászonra
sok zöld hullámot, tajtékos habot,
a hullámon himbáló csónakot,
egy sziklát, amit ostromol az ár —
Én végignyúlva egy hosszú padon:
felolvastam Annie Vivantiból
— félig szavalva és susogva félig —
S ön azt mondta: „Beh különös dalok!”
S Leona, nézve a hullámokat
utána mondta: „Különös dalok!”*

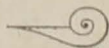
Zúgott a szél. Táncoltak a habok.
S a parti tölgyek bűgva hajladoztak.
Es jöttek apró eltikkadt bogárcák
a lombok közül s borutól beteg
szemeikkel keresték a napot.
S meglátva az ön aranyos haját:
reárepültek s ott megtelepedtek . . .
Leona, a palettával kezében
mereven nézte e bogarakat —
S én néztem őt. Sápadt volt, szomorú.
Panaszolta, hogy nem aludt az éjjel.
Majd meg, hogy rosszat álmodott.
S ön kérdezte: „Hogyan, ha nem aludt?
ébren talán?” „Óh, lehet ébren is“
felelte ő s összeszorúlt az ajka.

Most nem beszélt. Finom kis kék eres
halántékához haja úgy tapadt
mint egy csillámló, nedves, barna fátyol.
S keskeny, leányos ajkai körül
árnyak látszottak, vészjósló redők —
S a kék szemében, sötét, különös
láng égett lopva, eltakarva félig
a hosszú szempilláktól. Néztem őt
és megsajnáltam önkénytelenül.
S szerettem volna valami csodásat,

igen forrót és igen bátorítót
mondani néki — olyat amitől
kedves ajkára kiszáll a mosolygás
és sápadt, fehér arczára a pir.
De nem szóltam. Shallgattunk mindahárman
S körülöttünk nagy, csattogó robajjal
ütődtek a sziklához az erős
a fölgerjedt hullámok. S ahogy ültünk:
a tenger zúgó moraján keresztül
hozzánk tört egy vad, idegen sikoltás —
Mi megdöbbenve néztünk össze hárman.
Aztán tekintetünk szótlán kiszállt
a megszakgatott tenger kebelére,
ahol úszva a zöld, tajtékos árral:
egy fehér sirály ringott a vizen —
A nő-sirály és fölötte a párja
epekedőn, vágyón, szerelmesen —
Cikázó szárnnyal fel s alá repülve,
körülrepesve őt és messze hagyva
majd visszatérve s újra ostromolva —
Mellé kerülve s a fehér habot
csőrével szántva — Ám az ostromolt
kitért előle — s ha a hím leszállt
a víz színére: ő a légbe röppent —
És visszatért, ha az követte őt.
— Mig végre egy nagy, elszánt küzdelem!

Egymás szárnyát sikoltva verdesik —
A csőrük csattog, szavuk elreked —
A nő dacos még — ám a him erősebb —
— lebírja őt — Egy nagy, fehér sörényű
hullám, elkapja őket és viszi . . .
Pár perc múlva békésen, szeliden
úsznak egymás mellett: férj s feleség...
Mi hárman, lélekzetünk visszafojtva
kipirult arccal álltunk s hirtelen
egymásra néztünk. Ön sóhajtván szólt
nagy, aszonyos őszinteséggel:
„Jó ég! Mikor jön el már az uram!”
Leona, kissé meghajtván fejét
a képet nézte. „Csúnya mázolás!”
susogta rosszkedvűen s két kezébe
temette arcát és úgy ült soká.

Én hallgattam s néztem tovább a tengert.
És láttam rajta távol egy hajót,
egy nagy hajót, amint jön közelebb
mind közelebb — Egy nagy fehér hajót
mely elhoz nekem egy idegen férfit.
Egy csodaszép egy csoda-rossz
egy csodamód szerelmes férfit.

Egypár ember.

— Nézze — mondta a férfi és kezével a pirosodó égboltra mutatott — ott örömben ég minden, a fölött hogy mi vagyunk. Ott bennünket szeretnek; nagy, kékszemű angyalok, egymásnak titokban elmondják, amit rólunk tudnak.

Az asszony a sziklán ülve, hallgatta ezt az udvarlást. A tengert nézte és szárnyatlan földi teremtményekre gondolt, akik szintén elmondják egymásnak mindazt, amit róluk kettőjükről tudnak, sőt rendszerint többet is annál. Lenn a föld izzó levegőjében nagyobb, színesebb fantáziájú alakok élnek, mint fönna a hűvös menyorszámban.

Erre gondolt, mert véletlenül józan volt, de látva a társa kigyúlt szemeit, reszkető ajkát, nem akarta kizavarni álmaiból lelkesültségéből.

Lehajtotta a fejét és hallgatott.

— Mi ketten v a g y u n k — folytotta a férfi — és súlyunkat érzi a föld. Óh érzi, érzi! Mivelünk számolni kell. Mi ketten v a g y u n k.

— Vigyázzon — mondotta az asszony és ijedten ragadta meg a karját — itt sikosak a kövek. Ha most megcsúszott volna! A tenger nyugtalan, menjünk messzebb kissé.

Eltávolodtak a parttól. A babérfákkal sze-

gélyezett úton lassan sétálva mentek és beszélgettek.

— Miért van ma úgy teli hittel és bizalommal? Mi történt magával tegnap óta? — kérdezte az asszony. Halálos beteg és kimerült volt este hogy búcsúztunk. Mitől éledt fel így egyszerre?

— Egyszerűen, mert kialudtam magam — mondta mosolyogva a férfi. Hiszi-e hogy két hét alatt, míg magától távol voltam, nem aludtam két éjszakára valót? Higyje el nincs nekem más bajom, minthogy mindég magát kell látnom. De ez nem betegség. Sőt.

Az asszony az erős szemöldökeit kissé összehúzta, úgy válaszolt.

— Kell, hogy egészségesnek érezze magát akkor is, ha nincs mellettem. Csak ilyeneket ne mondana soha! Én ezt úgy sem tudom méltányolni. Nekem igazán maga a legfőbb jó az életemben, de én tudok aludni akkor is, ha maga más városban van. Végre én is mondhatnám, hogy nem tudok. De nem mondom, mert tudok. És félek, hogy maga is csak úgy mondja ezt ki a levegőbe — s ennek nincs értelme, igazán nincs.

— De ha így van. Ez nem udvarlás. Tudnia kell hogy így van.

Az asszony arca olyan fáradt volt e percben, mint azoké az asszonyoké, akik egy dolgot egyazon férfitől már ezeredszer hallanak és nem helyeznek többé súlyt sem a valódiságára, sem az esetleges hazugvoltára. Beletörődtek mind-

kettőbe, megszokták, a tudatukban él és nem óhajtják hallani többé.

A férfi ezt az arckifejezést észre vette, fölfogta és megijedt tőle.

— Már megint ismétlésekbe bocsátkozom, úgy-e? kérdezte rosszúl palástolt idegességgel.

— Maga az utolsó időben sokszor a szememre veti, hogy csupa régi dolgokat mondok. Ez megfélemlít. Igazán nem tudnék többé semmi újat? Ez nagy szégyen. Maga kezd rám unni és végre is — igaza van. Az ember nem lehet bűnhődés nélkül, évekig egyazon stádiumában a szerelemnek. Már pedig én úgy vagyok. Nekem ez a dolog egészen új, maga is és minden a mi kettőnkre tartozik. Én azt gondolom, amit mondok: előszörre mondom. Ez baj.

A keserű hangra az asszony megrázta a fejét.

— Nem így van — mondta — nekem már akár semmit se mondjon. Én — én már minden hazugságnak és minden igazságnak fölibe kerültem. Én már úgy szeretem magát, hogy itt minden szó fölösleges. Nem unhatom meg, mint ahogy meg nem unhatnám a levegőt körülöttem vagy önnönmagamat. De maga néha úgy színez előttem bizonyos dolgokat, hogy azt látom nem ismer eléggé jól s azt hiszi szükség van ezekre a requisitumokra. De hát miért? Miért? Én istenem? Lehet-e előttem kisebb vagy nagyobb, jobb, vagy rosszabb? Szerethetem kevésbbé vagy jobban, amikor mindenekfölött és mindenek

dacára szeretem? Ime, rákényszerít, hogy én is régi dolgokat mondjak — ne — hagyjuk. Nézzük a vizet és hallgassunk magunkról. Nézzük a cyprusokat, nézzük a sziklákat, semmisüljünk meg kissé a természet előtt, mi a kik úgyis szüntelen a magunk cultusának élünk. Pihenjünk meg magunktól és egymástól. És ne kérkedjünk. Babonából se. Amikor az imént azt mondta: súlyunkat érzi a föld — az olyan furesa és hamis dolog volt. Frázisnak is a leggyöngébb. A szikla amin állt tizszer akkora volt mint maga és abban a pillanatban mégis megmozdulhatott volna. Akkor beleesik a tengerbe és — vége. Nem érzi többé súlyát a föld. Kis halak föllakmározzák.

— Óh hát így vagyunk! mondta a férfi és megállt az út közepén és hátravetett fejével gúnyosan nézett az asszonyra. — Ma megint az a bizonyos napja van. a mikor nem ért meg semmit. Amikor apró igazságok az illúziói szárnyaiba kapaszkodnak.

— Igen, ma vagyok a „kis szatócsnő“, ahogy maga mondani szokta — nevetett az asszony. — Fogytékos intellektussal és kicsi fantáziával. Bocsásson meg.

— És — ma nem szeret engem? kérdezte a férfi.

— Annyira, annyira — mondta az asszony és belepirult ebbe a pár szóba, hogy annak a megértéséhez asszonynak vagy istennek kell lenni. Férfi erre kevés.

Egy pillanatra megálltak; közös akarattal, hirtelen hajlott össze a fejük, megcsókolták egymás ajkát kis, csattanó csókkal, mint két pajtáskodó leány és tovább mentek.

A férfi boldog volt és mint ilyenkor rendesen: hosszú analizisbe fogott önmagáról, az asszonyról, az akkori hangulatukról.

— Maga mindent rögtön megmagyaráz — panaszkodott az asszony. Hagyja békén a dolgokat, várja míg kissé eltávolodunk tőlük. Így lehetetlen gyönyörködnünk bennük. És maga néha hihetetlenül sokat lát. Én azt nem birom.

— Mit nem bír el maga! Az a baj, hogy mindég előttem jár egy lépéssel és a gondolatokat kimondja, mielőtt még végig gondoltam volna.

A „kis szatócsnő“ nevetett.

— Fájdalom — mondta azután — sok olyan gondolata van, amit nem mondhatok ki.

A férfi nem kérdezte meg, mit ért ezalatt. Megfogta a társa karját, magához szoritotta, így mentek lassan keresztül egy kis erdőn, föl a házak felé vivő úton.

— Annyira egyedül vagyunk itt — mondta a férfi — hogy tulajdonképen most érzem először teljesen és igazán hogy maga rám van bízva. Itt és másutt. Most és mindenkorra. Valahogy nagyon büszkévé és erőssé tesz ez a tudat. És maga érzi-e, érzi-e hogy jó helyen van, a leg-

biztosabb helyen a földön? Itt velem, a legnagyobb biztonságban.

Ott mentek a magányos, egymástól messze eső villák között a keskeny gyalogúton amit már teljesen homályba takart az est.

— Én akkor érzem biztonságban magam — mondta az asszony — ha teljesen egyedül vagyok.

— Én pedig veled, melletted, tudva hogy védelmemre szükséged van: mindent merek. semmitől sem tartok, mindennek kiállok.

— Itt a kápolna mellett le kell térnünk az útról — mondta az asszony — és óvatosan ment előre.

Ebben a pillanatban a szomszéd villa rácsajtáján kiugrik egy nagy, hatalmas, fehér kutya és irtózatossággal törtet feléjük.

— Ne — ne — kiáltott a férfi az ijedtségtől rekedt hangon. — Forduljunk vissza, ne menjünk erre.

És egész testében reszketve hátrált és görcsösen kapaszkodott meg az asszony karjában.

— De hisz ez semmi, mehetünk bátran, lássa, nem is mer ide jönni — mondta az asszony.

— Nem, nem akarom. Csak menjünk vissza. Vissza, érti — ez borzasztó. A kutya — a kutyától irtózom. A kutya, az rettenetes, — nem jön? nézze csak, nem jön? Siessünk.

— De hogy lehet félni — mondta haraggal az asszony — elfutni! Ugyan jöjjön, nem harap, csak jöjjön velem nem lesz bántódása.

A férfi homlokán kiütött a verejték.

— Nem — mondta sötéten — én nem megyek. Maga ezért megvet, bizonyosan megvet, de én a kutyától — félek. A legkisebbtől is, ha csak egy öklömnyi. —

Visszamentek azon az úton, amelyiken jöttek.

A férfi még soká nem tudott szólni az ijedtségtől.

Az asszony arra gondolt, hogy hazudott neki, mikor azt mondta, hogy a kicsi kutyáktól is fél. Bizonyos volt benne hogy csak a nagyoktól fél. A férfi azt gondolta.

— Ma este nem fog megcsókolni, ma nem lesz kedves hozzám. Határozatlan és titkos vágyódások töltik meg szívét valami marcona, nagy, durva kezű athleta után, aki neki mer rohanni a bőszült bikának.

Mikor haza értek a férfi hogy elébe vágjon a vissza utasításnak: komolyan és tartózkodva búcsuzott. Az asszony mind a két kezével megfogta a kinyújtott jobbját.

— Ma nem lehet — mondta melegen — még maradjon itt.

Benn a világos szobában két kezébe fogta a férfi fejét és sokáig nézte.

— Még mindég sápadt vagy — mondta neki.

Aztán hirtelen ösztöntől hajtva, letérdelt elébe a földre és a finom, kissé hideg kezét az ajkához szoritotta.

— Kimondhatatlan kedves vagy nekem — mondta — soha még így nem szerettelek.

A férfi zavartan nézte.

Hirtelenében nem tudta mi ez? Komédia? Részvét? Az erősebb elnézése a gyöngébb iránt? Nem akarta, hogy megalázzák, hogy megszégyenítsék, hogy kegyelmet gyakoroljanak vele.

— Kihúzta kissé durván — kezét az asszony kezéből és annak erős koponyáját, izmos vállait, kiálló erélyes állát egy percig úgy nézte, mint egy férfit. Irigyen, daccal, titkos gyűlöléssel.

Nem félsz ? . . .

*Nem félsz a tavasztól ?
Nem félsz a közalgó lány alkonyatoktól ?
Nem tölt el remegés a gondolatára
Hogy virágba pattan az orgona ága ?
Nem borul gyászba a lelked :
Ha látsz ibolyás, fehér violás kertet ?*

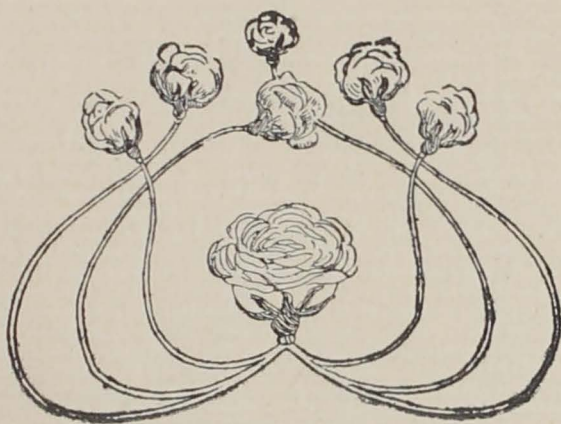
*Nem félsz a tavasztól ?
Hogy megrádol miattam és átkoz ?
Hogy susogó szóval odacsál magához
És füledbe sugia nevem ?
És számon kéri tőled,
A régi virágos, napfényes idöket ?
Sétáinkat a vizparton, a réten,
Kóborlásunkat a csillagos éjben.
Hogy számon kéri a dalom, az álmom
A beszédem, a csókom, a kacagásom ?
Hogy nevémmel üldöz, mignem futva futsz
Éjtől és virradattól —
Nem félsz a tavasztól ?*

II.

Lásd, én félek . . .
Pedig ellened, soha nem vétettem,
Pedig tenéked rosszat sohse tettem —
Én félek . . .
Ilyenkor zaklatóbbak az emlékek
S ilyenkor a bűnök haloványak,
S pirosak, és forrók a vágyak.
Ilyenkor az éj túlságosan fényes,
És nagyon fárasztók a nappalok!
S az ember szempilláján álmot érez,
S félénken, lopva csendülnek dalok
Bele az első remegő napfénybe —
És minden rossznak mindörökre vége!
S eltékozolt tavaszok illatát
Érzem suhanni a lelkemen át . . .

Én félek,
S nem tudom hova menjek,
Hogy álomtalan, vágytalan pihenjek,
És szenvedéseim hogy megmaradjanak —
Tele gazdagsággal az ifjú nap
S így szegény tovább hogy maradhatok?
S azt is tudom, hogy várnak valahol,

*S tudom: áldással, csókkal várnak ott.
Ha tán egy napon útnak indulok
S felvirágozva oda érkezem? , . .
Óh szenvedés ereje légy velem!
Félek: ujjongok! Félek: kacagok!
Félek . . .*

Cassandra.

A két leány színházból jött haza, későn, tizenegy óra után.

Hamarosan theát főztek, mert fáztak.

A kabátjuk zsebéből előszedték a vacsorájukat, a rendes hideg felvágottat és hozzá láttak a lakomájukhoz.

A kisebbik kissé csámcsogva evett és nagyon mohón.

Erős szemöldökű, karcsu fekete leány volt, bántóan éles nézésű szemekkel, kissé csontos kezekkel és erősen hátrasimitott hajjal.

A másik fehér arcú, vörös hajú, nagy lomha teremtés, hátravetett fejjel ült a széken és evés közben a menyezetre nézett.

Majd megszólalt lustán, álmosan.

— Nem szeretek a karzaton ülni.

A másik erre kissé összehúzta a szemöldökét és fölnézett a tányérjáról.

— Miért óh Cassandra? — mondta gúnyosan.

Cassandrának azért nevezte őt, mert a nagy, zöldeskék szemeiben valami különös „távolbanézést“ fedezett föl, amin a másik jóváhagyólag nevetett és nem akart magyarázatokba bocsátkozni arról, hogy a nézése inkább befelé,

sőt visszafelé való nézés. Hallgatott és elfogadta a szépen hangzó nevet.

— Az emberek a meleg lehelletükkel egészen melletttem — brr —

Megrázkódott, komoly undorodással, minden tettetés nélkül.

— Mért nem szereti az embereket? — kérdezte a kis fekete és fölragasztott egy almát, hogy sajtot kenjen rá.

— Nem mondom, hogy nem szeretem őket — messziről. Közelről félek tőlük. A kezüktől, amik nem tiszták, a hajuktól, ami zsíros, a nézésüktől, ami világos és kifejező, akár az éhes fenevadaké.

— Mért lépett akkor az orvosi pályára? — kérdezte a sovány. Itt folyton közelükben kell lennie és pedig olyan körülmények közt, amik nem teszik őket szebbé. Ha az egészséges embertől undorodik, hogy fog undorodni a betegektől?

— Az más — felelte a vörös. Az tudomány. Ott nem velük van dolgom, hanem a bacillusaikkal. Ezek végre is — érdekelnek. De hagyjuk az egészséget. Én csak azt mondtam, hogy nem szeretek a karzaton ülni s maga mindjárt filozófiai térre szeretné vinni a beszélgetést. Maga most nekem egy hosszú előadást akar tartani arról, hogy micsoda egoistikus életfölfogásom van és ezzel ellentétbe állitaná a saját

altruizmusát. Ha tudtam volna: nem jöttem volna ide, hogy magával együtt lakjam.

A fekete diákkisasszony nevetett.

— Megbánta? kérdezte vidáman, mégis titkos megdöbbenéssel, amit erősen rejtegetni igyekezett.

— Nem bántam meg. De legyen okos és fogadja el, ha meghívom egy zsöllye székre. Végre nem kívánhatja tőlem, hogy azért mert magának nincs pénze: én is a nyolevan krajcáros helyen szorongjak.

— Hát ne járjunk együtt színházba — mondta a fekete, most már őszintén elkomorodva.

— Filiszter, kis filiszter! kacagott a Cassandrának nevezett leány és átnyúlt az asztalon, hogy megsimogassa a társnője hideg kis ujjait.

— Mért nem akar elfogadni tőlem ilyen csekélyiségeket? Nekem tizezer forint évi jövedelem van. Maga pedig leckéket ad. Hát nem ostobaság.

— Lehet. Nem szoktam ajándékokat elfogadni — szólt önérzetesen a másik.

A vörös erre nem szólt semmit, hanem vetközni kezdett.

Lehúzta a cipőit és mindegyiket a szoba másik sarkába dobva, becsöngette az álmos cselédet és fölszedette vele.

A kicsi dühösen ásitott.

— Miért kelti föl ilyenkor a leányt — kérdezte franciául, hogy a cseléd ne értse.

De Cassandra vállat vont és nem felelt. Előszedte a papucsait és bement a fürdőszobába s ott pepecselt vagy egy félóráig. A kádat amiben csak ő, meg a barátnője fürdött, gondosan dezinficiálta mielőtt megfürdött benne s hogy benne ült, a másikat behívta magához beszélgetni.

— Micsoda kenőcs az amivel a szemeit dörzsöli — kérdezte a leendő tanárnő — mire jó az?

— Semmire. Csak hogy egy ostoba képzelődésből kigyógyítson. Néha ugyanis, ha ideges vagyok, úgy érzem mintha a szemeim körül egészen kiszikkadna a bőr. Ilyenkor valósággal szúrást érzek a szemhéjamon, mintha gombostűk volnának benne.

— Az furcsa lehet — mondta félénken a másik és érdeklődve nézte a továbbiakat.

— Ez a kenőcs arra való, hogy hűsítse és megnyugtassa.

— De hiszen a szemei nagyon épeknek látszanak!

— Épek is — mondta Cassandra — csakhogy — hiába — multjok van.

— Multjok? kérdezte ijedten a másik.

— Igen igen — nevetett Cassandra és hozzátette felületesen.

Gyermekkoromban nagyon sokat olvastam félhomályban. Ezt értem.

— Úgy!

Valamennyire fölengedett az a szorongás ami a diáknő szívét elfogta. Mégis, kissé riadtan

nézte a társa vakító fehér, erősen lehajló vállait és maga sem tudta mit gondoljon.

Mikor az a köpenyét kérte: szolgálatkészen ugrott fel a zsámolyról ahol ült hogy belesegitse.

Aztán bementek a közös hálósobájukba s az orvosnövendék leült a tükör elé és egy óriási pamaescsal belenyúlt a rizsporos szelencéjébe.

— Mindennap bepuderezi magát? kérdezte a társa aki ezalatt szintén lefekvéshez készült.

— Mindennap — végig. Az arcomat soha.

Odanézett az álmoságtól sápadt leányra és fölkiáltott.

— Ne viseljen már fekete harisnyát! Nem mondtam hogy utálatos? Csak fehéret szabad, az üdén tartja a láb szépségét.

A kisebbik elpirult, hamar a paplana alá bújt és onnan szólt ki a másiknak.

— Maga úgy elbabrál magával mint egy — mint egy —

És hogy a másik zöldeskék szemeit érezte az arcán: így fejezte be.

— Mint egy hercegnő.

— Jó jó! — mondta a másik — tudom mit akart mondani. De megbocsátok mert maga ostoba.

Ezekkel a szavakkal elővett egy négyszögletes fehér flanell-darabot, belemártotta a mosdótálba öntött kékes fehér vízbe és elkezdte vele dörzsölni a lábait.

— Ez a Lubin, ettől jól alszik az ember — mondta, mikor készen volt.

Ekkorra már a szoba megtelt csudálatos meleg, édes és szédítő illatokkal, amiktől a másik leány ajkai megnyiltak, a szemeibe pedig különös, komor csillogás szállt.

— Meséljen valamit — mondta Cassandrának mikor már az is a takaró alatt volt.

— Miről meséljek? kérdezte az és ásitott.

— A világról. Az életről, az emberekről. Maga annyit tud! Annyi felé járt.

— Semmit se tudok — mondta egykedvűen a másik. Egyet tudok csak. De ez titok.

— Titok?

Erre a szóra fölemelte fejét a fekete és mert amúgy sem volt már álmos: vékony, könnyörgő hangon szólt.

— Szabad nekem odamenni magához és akkor elmond mindent?

— Kíváncsi? mondta a másik — hát jöjjön.

A csontos fekete leány odabújt a barátnője mellé és hideg kezét, annak erős nyakszirtje alá dugta.

Kissé idegenül érezte ott magát, alig mert mozdulni, lélekzeni. A vörös hajból kiszálló illattól le kellett csuknia a szemét.

— Olyan maga — mondta és valami jelentékeny hasonlaton törte a fejét — mint egy — világ.

Cassandra nevetett. Tetszett neki a különös bók, megérezte az értékét és hálából rátette

tündöklő kezét a kemény, sörteszerű hajjal borított fejre.

— Mért nem gondolzza jobban a haját? Meg kell ezt puhítani és fényessé kell tenni. Nem szabad úgy élni, mint egy vadóc. Azt amit a természettől kaptunk: szeretni kell, megbecsülni. Majd én magát kinevelem. Csak nem akar hasonló lenni azokhoz a moszkvai diáknőkhöz a kik rövidre vágják a hajukat, hogy ne kellessék fésülnödniök és egy héten egyszer váltanak inget — színeset akkor is. Pfuj de útáltam őket! Azok nem is nők! De félelmesen bátrak, erősek és okosak. Pipáznak és politizálnak és Szibériába küldetik magukat. Ostobaság. Az első dolog, ha az ember hazájának szolgálatot tenni akar az, hogy ne vetközzék ki abból a mi, hanem ellenkezőleg tökéletesitse magát a maga mivoltában. Ha nő és szép, akarjon még szebb lenni, a leendő gyermekei kedvéért. Vagy mondjuk a szerelem kedvéért, ami szintén nagyon fontos. Óh ha az orosz nők nem lennének olyan csúnyák, már régen másképp állna az ország politikailag. De azok!

Megvetőleg legyintett a kezével és folytatta.

— Hanem a férfiak, óh ezek mások! Ismerem egy testőrtisztot, egy fiatal herceget —

— Milyen volt? kérdezte a fekete és nagyra nyílt szemeit merőn függesztette a társnője arcára.

— Semmilyen. Csak mondom, hogy ismertem. Semmi több.

— Igérte, hogy egy titkot fog mondani nekem.

— Nem ígértem és nem is mondok. Hallgasson. Aludjunk.

— Cassandra — kérte a másik. Megígérte! Mondjon valamit! Maga olyan rejtelmes, olyan különös. Magában annyi minden van. Én nem tudom mi. Csak érzem. Néha a hideg borzongat maga mellett. Úgy szeretném, ha látnám az egész életét, a gyermekségétől kezdve. Ha tudnék magáról mindent. De maga kegyetlen, titkolózó. Nincs bizalma hozzám. Nem szeret engem. Egy cseppet sem szeret.

Az utolsó szókat már félig susogva mondta, elfojtott hangon, a miben mérhetetlen bánat volt. Kihúzta kezét a barátnője nyaka alól és összekuporodott mellette egész kicsi gombolyaggá. Egy kis halom fekete szenvedés volt e percben.

— Hát hallgasson ide — mondta a másik gyors elhatározással — ha tudni akarja — én én nem vagyok már — leány! Ostoba! Engem szeretett egy férfi — kettő — több. Nem tudom.

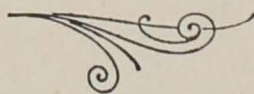
A következő pillanatban kénytelen volt a két kezét az arcára borítani, mert a kis fekete leány felugrott, hirtelen mint a mókus és csúnya, nagyon erős kifejezések kíséretében, elkezdte ütni a födetlen vállait, a karját, sőt belemarkolt az illatos, vörös hajzuhatagba is — mialatt a könnyei hulltak.

Amig engemet . . .

*Amig engemet űz a nyugtalanság:
Te nem tudsz megpihenni.
Amig a lelkem gyötrődve gondol rád
Te nem tudsz boldog lenni.*

*Mig minden álmom csókjaiddal telve.
Te nem aludhatsz éjjel!
Rám kell gondolnod, könyek közt, epedve
Bús, csókos szenvedéllyel.*

*Amig én téged titkosan kívánlak:
Te áhatsz engem lopva.
Amig én téged ujból meg nem áldlak
Te nem lész feloldozva*

Hegyi séta.

— Jöjj velem, ne félj. Jöjj velem én társam.

Hiv, csal a hegy és annak minden csodája. Szürkül a reggel és nekünk mennünk kell! Jer, hiv a hegy.

— Sötét van, mondja a fiu és elrejtí szőke fejét a párnák közé. Huj, félek nem jön fel a nap.

— Ma nem. De te csak jöjj. Miénk a világ, miénk a sötétség, miénk ez a köd. S ha a te aranyos fejed megjelenik az ormon, kisüt a nap.

Megyünk.

Álomtól piros arcát ahogy megesápadja a reggeli lég: összerezzen, megfordúl vissza akar futni a meleg szobákba, a puha párnák közé.

Megfogtam a kezét.

— Te! Férfiú légy! És ismerj ködöt, fagyot, borút és fáradságot. Ismerned kell, ha engemet szeretsz. Mer az én útam...

Megyünk.

Keresztül a hideg a szél szembe talál. Sivit, kacag, felborzolja hajunk.

— Fázom! — mondja ő.

— Ez az élet bajtársam! És ez a reggel! Gondold el, hogy csak a reggelt éljük, mi ketten és a vágyódásunk még nem ismer napot.

Szép a reggel, gyönyörű a köd és erős a ború. Mi pedig, mi ketten — mi vagyunk a korán kelők!

Megyünk. Alattunk a folyam vize sárga. Erős hullámai csapkodják a partot.

— Nézd — mondom — mi akarsz lenni vajjon? Part-e vagy hullám?

— Hullám — feleli és nevet, hogy a fehér fogai elővillannak.

— Megyünk ketten — mondom neki. Két fiatal hullám egymásba fogózva, két erős hullám, miket útjában meg nem állít senki.

— És megtörünk a parton — mondja ő és csupa aggodalom a hangja.

— Hol van még tőlünk a part! Hajh, hajh! Hány nehézkes tutajt megmozgatunk addig! Hány csónaknak vetjük neki a fejünk? Hányszor fölcillanunk a napban! Hányszor elalaszunk a sötétben! Óh hányszor lesz addig reggel és este! Mi vagyunk a rohanók, az élők, mi ketten, szerelmesem, hullám!

— Látod a várat fönn a hegymoron? — kérdezi ő.

— Látom. Ott adtuk egymásnak az első csókot.

— Mikor?

— Százezer éve! Tavaly.

— Tavasz volt — mondja ő — a nap búcsúzott épen és körülöttünk virágban álltak a fák. És a vár bástyáin csiripeltek a fecskék.

— Igen. És mi csiripeltünk ketten a szerelemről és oktalan mód boldogok voltunk.

— Mint a fecskék — mondja ő és belehúzódik a köpenyébe fázva.

— Akkor bolondos madarak voltunk. — De

ma — felelem neki — ma járunk a sötétben és a hidegben — és ezért emberek vagyunk.

— Vissza lehetne menni — mondja ő.

— Azt hiszed. Nem, én bizonyos vagyok benne, hogy visszamenni nem lehet. Csak előre. Láttad valaha, hogy a hullám visszafordult útján?

— Ha dühös szél veri . . .

— Akkor is előre kergeti. Ejh ne bánj meg semmit! Mi, akik az éjszakából jövünk méltán várhatjuk a napot. Más az aki a napfényből jön, mert annak szemei égnek és agya a hőségtől fáradt és tagjai ernyedtek. Azokat várja a sötétség. De minket, akik most nyitottuk fel szemünket, akiket csak kevéssel előbb bocsátott ki karjai közül az éj — minket vár a nap. Gondold meg, fiatalok vagyunk és minálunk a felelem bűn és halálos ítélet egyben.

Megyünk a hegyi uton a sziklák között. Három lépésnyire ha látunk a ködben. Egymás kezét fogjuk, hogy el ne csusszunk a nyirkos köveken.

Egy fordulónál megállunk. Alattunk a város mélyen aluszik még. Templomok, paioták cicomás tornyait, gyáarak fekete kürtőjét betakarja a köd.

Be a folyamat is, hidjaival együtt. Az egészen uszik, elterül egybefoly, mint egy mozdulatlan tejszínű tenger. A fehér tengerre mutatva kérdezem tőle.

— Tudod mi van ott?

— Tudom — feleli ő. Kezek és lábak és fejek, melyek egymásnak engedelmeskednek, egymáson segítenek, egymásba megfogódnak.

— Igen. — De néha különös dolgok történnek.

A kezek széttárulnak és összekulesolódnak és, mintha mindentől függetlenül éreznének: feldobódnak a levegőbe, ökölbeszorulnak és fenyegetnek és megint szétnyílnak, tenyérrel fölfelé és kérnek. A fejek viszont lehajlanak a porba és a lábak rátaposnak a fejre és ez az egész összevisszaság az emberi élet.

— És a szív? Hol van a szív? kérdi ő.

— Valahol rejtőzik és sir és vonaglik. Vagy kacag, vagy imádkozik, aszerint, hogy a fejhez áll-e közelebb vagy a karokhoz vagy a lábhoz. Mit beszélsz te a szívről. Mi az amit te szívnek mondasz? Egy kis vértömlő, ha mered úgy hívni. De ha az érzelmeid székhelyének tartod: rögtön nem bírsz vele. Mert megfoghatatlan, tehát nincs.

— Akár az isten! feleli ő.

— Mit kezdjünk ezzel a várossal odalenn? kérdezem tőle. A hideg kövekkel, a kormos levegővel? Mit kezdjünk a vonagló karokkal? A taposó lábbal, meghajlott fejekkel? Mi ketten, szólj mit tegyünk, hogy azok fölött ott kisüssön a nap? Mert ők elébe nem mennek mint mi, hanem várják míg az fölkeresi őket az ablakon át. A későn és fáradtan kelőkkel, a rosszat álmodókkal, mondjad mit kezdjünk?

— Én megyek és felrázom álmaikból őket.

— Megneheztelnek rád, mind tolakodóra.

— És te?

— Megtanítanám a dalolásra őket, ha nem volnának siketek és kábultak a szintelen hazugságoktól amiket hallottak eddig. Én megtanítanám őket az őszinte öröme és az erős szenvedésre, ha nem volnának gyávák és álszenteskedők. De én félek a közelükbe menni. Most

még félek. Ha meg nem értenek: elvesztem életem célját itt a földön.

— És én is. De nem baj. Megértik azt aki utánunk jön. Az ő számára tegyük könnyebbé az utat.

— Jó — mondom — erre a sziklára álljunk és osszuk föl kettőnk között a várost, a várost melyből most nem látunk semmit, mely e percben mintha belesülyedt volna, az örök semmibe. Így, itt az ormon állva én neked kiosztom a a reád eső részt és elveszem magamnak azt, ami engem megillet. Te elmégy a törvényalkotókhoz, és megmondod nekik hogy nincs igazság csak egyféle, az, amellyel mérni kell, királynak és koldusnak egyaránt. És elmégy templomaikba és megmondod nekik, hogy nincs isten, csak az az egy, melyet az ember a saját lelkében hord.

És elmégy a palotákba és hirdeted, hogy nincs ur és szolga, csak emberek vannak akiket egyforma jog illet a földön.

Én magam pedig megyek azokhoz kik félnek és azt mondom: legyetek bátrak és minden megadatik nektek. És megyek a hazudókhoz és azt mondom: legyetek őszinték hogy felviruljon az igazság a földön.

A tépelődőkhöz, a sötétben gunyaszkodókhoz a gyáván akarókhöz megyek és palástom szárnyait reájok borítom és azt mondom nekik.

— Legyetek hasonlók hozzám és hasonlók lesztek a világossághoz! Nyujtsátok ki kezeiteket vágyaitok után, hogy végre elérhessétek azt! Emeljétek föl fejeiteket és nézzetek szembe saját aggodalmaitokkal és szégyenítsétek azt meg. És induljatok el a ti utatokon, hogy eljuthassa-

tok oda, ahol végre emberekké lesztek. Szólok
pedig így az asszonyokhoz . . .

*

Állunk a hegytetőn,
Alattunk uszik a tejszinű tenger, mely elfödi
előlünk rendeltetésünk, akaratunk, munkánk
célját.

Fölöttünk terül a felleges ég, a komor reg-
gel, a fénytelen levegő.

És én és társam megszorítjuk egymás kezét
és egymás csillogó szemeibe nézünk hallga-
tagon . . .

Följegyzések.

Egy karikás ostorról.

Tulajdonképen az operett divájáról van szó, akinek dicséretét zengi a város, de ki sem merem írni a nevét, mert félek: rámfogják, hogy én is arról beszélek, akiről mindenki és az izlésem belekeveredett a tömeg-izlésbe, noha ez a „tömeg“ ma már kiválóan jelentékeny; intellektuális és művészi izlés szempontjából csak úgy mint nagyságra és árnyalatra nézve.

A Fedák Sári publikumáról beszélek. Különös, hogy nem róla magáról rögtön az első szónál fogva, holott úgy volna helyén és nem is akadályozna benne semmiféle tekintet, minthogy semmiféle érdek által megvesztegetve nem vagyok. A kisasszonyt személyesen nem is ismerem, talán nem is fogom ismerni. Nekem nem fontos, hogy tessék neki, minthogy soha sem fogok a számára operettet írni. Neki viszont nem, hogy ő tessék nekem, mert hisz nem vagyok kritikus. Másrészt pedig ez a rovat az, amiben szabadon irhatok az engem érdeklő személyekről és dolgokról, jelenlevőkről és elmúltakról, mindent anélkül, hogy ezzel a bírálat terén különös érdemeket óhajtanék szerezni magamnak. Mégis a tárgyat, a kisasszony színes, rithmusos alakját csak félénken és óva-

tosan kerülöm meg és inkább előtérbe állítom a publikumát, azt, amelyik igazán szereti és megérti s amelyhez talán mégis közelebb vagyok, mint hozzá. Egy ismerősöm — hazajövet a János Vitéz előadásáról — ezeket mondta:

— A Fedák Sári szemében igazi könnyecsek voltak.

S ezt bizonyos szégyenlősséggel mondta, mintha restellné, hogy ime felült egy alakosdi játéknak, egy huszárruhás aranyeszimába bujtatott hölgynek és meghatódott úgy, mintha minden szót hinne, ami a színpadon történik. Holott ebben nincs semmi különös. A kisasszonynak el kell hinni mindent, az összegyűrt kalapjától a cifra karikásáig, mert ő maga kívánja, megköveteli, hogy higgyenek neki és mindabban, aminek a színpadon látszani akar.

Akkor amikor jött, kissé merészen és erőszakosan kívánta ezt. Akkor a közönség húzódozott tőle. Nem akart. Megkötötte magát.

Táncolni tud — mondta — de egyebet semmit. Nincs hangja és semmit sem ad a művészi formára. És ebben a közönségnek, annak amelyik azóta testestől lelkestől az övé: teljesen igaza volt. Nem adott a művészi formára semmit. Széleseket lépett és befelé fordította a lábhegyét, elhúzta a száját, nem akart szép lenni. Jó kedvű volt, tetszett neki a komédia és csinálta — részben a maga öröme.

Ilyen volt még a Hármas párczipőben és később is. Rikácsolva beszél. Minden hang-súly és szín nélkül. Az emberek boszankodva ültek a helyükön és kíváncsiak voltak mit mindent mer még? És mindent mert. Ebben az időben sokat zúzták és nem éppen jogtalanul, ámbár nem éremelte, mert nagyon fiatal volt

még és végre is keresett. Egy formát keresett, magához, a fejéhez a hangjához az egyéniségéhez illőt. Mindenesetre valami egészen új akart lenni, egy cseppet sem szentimentális, egy cseppet sem finomkodó, nem az a fajta operettszínésznő, aki hajszálra kiszámít mindent. Patikamérlegen a friss hatásokat. Oh ellenkezőleg! Egy kezébe akadt virággal csodaszép mozdulatokat tesz újakat, utánozhatatlanokat. Nem szégyel semmit. Nem bán semmit, ahogy eszébe jut úgy csinál mindent. Ilyen volt kezdetben. Aztán — talán mégis a szidások használtak neki — megkomolyodott, megfinomodott, megtalálta magát. Azóta szinte kevesebbet írnak róla. S ez mindenesetre jelent valamit nála, a kire ugyan ki foghatná, hogy elkopott? Mint-hogy jelent valamit az, hogy akik régebben lelkes tanácsadói voltak: elhidegedtek tőle, akik pedig szidták: hozzá melegedtek. Csak kivételes tehetségek körül szállnak kelnek ilyen változó hullámmázzsal a szimpathiák.

Végre eljutott a János Vitézhez, ahol katona létére sirnia kell a színpadon. És ez nehéz, azért megjegyzik róla és emlegetik. Tehát sikerült neki és komolyan vették! Hát még ő maga milyen komolyan vette! Láttam, féltem tőle, ahogy a szerelmese halálhírére leereszti a vállait és összegörnyed (csak ő teheti ezt is) hogy most mindjárt valami nagyon nevezetes dolog következik. És ugy is történt. Pedig csak két szót mondott:

— Uram Atyám!

És ezzel a két szóval mindent ki tudott fejezni, amit akart. És az ember örült rajta: hogy milyen gyönyörűen csinálta meg azt, hogy a szörnyű csapás terhe alatt egy fejjel kisebb lett

és a kardkötőjére csúszott kezei hogy reszkettek.

Pedig ez végre is kicsi dolog. A fő, a lényeges az, amire a kisasszony e szerepe alkalmával vállalkozott. Mesehős, subás bojtár, drámai jelenség egyben. Még csak nem is táncolhat. Nincs alkalmja arra, hogy sziveket lefegyverezzen egy derékhajlással, egy erős és okos és hirtelen földre ülésel. Nem is akar. Ehelyett inkább arra törekszik, hogy egy kis esztetikára tanítsa az embert. Olyan pózokat mutat be, amik többet adnak jellemzés dolgában, mint maga a zene és a librettó, az egész darab. A plasztikájáról azonban — mint mondom nem tehet. Azt az isten adta neki. De ahogy ő ezt az istenadományt a színpadon értékesíteni tudja, az művészet. És ezt nem szabad kicsinyleni, ez komoly ügy. Majdnem olyan fontos mint a hangja, aminek érzéki bársonyossága néha csodálatosan megfogja a szívet.

Szóval a kisasszony ott van, ahol már megértik és méltányolják. A különös geniejét, a különös alakú fejét, a még különösebb szemeit, mindent, amivel — dolgozik.

Mert mégis csak dolgozik. Hiába. Akár a piktor, mikor képet fest, vagy a szobrász ha szobrot farag vagy a költő, ha verset ír. És hogy mindent valami büszke, egyéni bátorsággal csinál ez azt mutatja, hogy feltétlenül bízik magában, nem egy hamar ijed meg jó vagy rossz következményektől.

Az egész színpadi karaktere előttem állt abban a pillanatban, mikor a karikását kibocsátja hosszúra és pattog vele.

Ezt félre ne értse senki. Egyszer szól a szíj, másszor nem. De amikor pattog, abban a néző-

nek öröme van. Amikor csak egy szintelen suhintás lesz belőle — azt a kisasszony részéről követi egy grimace. Öszinte és becsületes. Nem csupa sikerekből áll az élet. És végre a karikás nyelén túl is van még valami, amihez már a közönségnek semmi köze.

Egy ifjúságos, erős gerincű, nagy leány, ami már magában is több mint minden, amit néha a szent izlés és a művészet rovására elvét vagy meg nem lát. Egy bizonyos, hogy soha semmiféle szerepét nem nézi le. A Torreadorban láttam ödöngni a színpadon, anélkül, hogy akkor csak egy szó szerepe is lett volna. Csak kijött, ott volt ácsorgott, nézegetett, szinte megfedkezve arról, hogy színpadon van. A parókája alá nyúlt az egyik ujjával. Ez nem volt estétikus, de ő hitte, hogy a közönsége ezért is szereti. Valamint hogy hálás neki azért, hogy ő előtte járkal, amikor ülhetne az öltözőjében is. És ez az amiért, nekem tetszik. A biztonságaért, az újító becsvágyáért, a miért némajátékokat talál ki és — noha az arcára vigyáznia kell — soha sem veszít rajta.

*

Most látom mennyire belemelekedtem a tárgyamba és mennyi dicséretet halmoztam a kisasszony alakjára! S ez a legfölslegesebb és leghálátlanabb dolog, mert semmit sem mondtam, amit róla mások is ne tudnának.

De én ezeket már olyan régóta készülök elmondani róla, szinte úgy érzem, tartoztam vele neki, magamnak is, aki sem az operettek, sem az operettművésznőket nem szeretem, de szeretem az egyéniséget, aminek bármily térre ve-

tődjék is, az az ismertető jele, hogy kezdetben bujkál, elsiklik, megtéveszti önmagát és másokat, de végre is talpra áll és akkor mindazt amit akar, elfogadtat másokkal is.

Ez a suggestió az, aminek a kisasszony a sikereit köszöni. Ez a neki eresztett karikás, ami kirepül, forog és nagyot csattan a néző feje fölött.

JEZABEL.

— Regény. —

A hangja is ismerős volt és ahogy üdvözölni akartam: ő lehajolt és megcsókolta a kezem.

Vajjon ki lehet? Ezen töröm a fejem órák óta. Hol láttam? Mikor? És a kézcsók?

Megkérdeztem tőle miért tette, hiszen ifjabb vagyok nála és ő pirulva felelt.

— Nem tudom. De úgy éreztem, hogy kell.

Azután együtt voltunk sokáig és ő sokat beszélt nekem szenvedéseiről és tanácsot kért tőlem.

Elámultam.

Miért jött hozzám? kérdeztem. Miért nem ment máshoz? Barátaihoz, rokonaihoz. Miért hozzám az idegenhez?

Ismét zavarba jött és susogva mondta:

— Nem tudom. Előttem is oly csodálatos ez.

És engedelmet kért hogy távozhassék.

De amikor elment : ismét lehajolt kezéhez és megcsókolta azt. Ki ez az asszony?

*

Igen. Illésnek nyoma veszett. A szolgák visszajöttek anélkül, hogy magukkal hozták volna.

Hogy szenvedtem akkor!

Az uram folyton mellettem volt és néz-nem kellett bűnbánatát és megtérését népe istenéhez.

Bálványaimat a nép ledöntötte mind, házamból uram tüntette el Abdiás segítségével.

Nem szóltam ellene.

Bántam is én a bálványokat, Baalt és Molochot és a többieket.

Tanithoz néha imádkoztam, hogy vezesse még egyszer elém az izraeliták fényes szemű prófétáját.

Aztán hogy az idő mult és ő nem jött elfordultam Tanittól is.

Mem voltak többé isteneim, hitem, vallásom. Nem tudtam többé imádkozni.

Szomorú voltam s emiatt titkon szé-

gyenkeztem, mert mi sem szánalmasabb kisebb, mint egy tehetetlenségében siránkozó asszony.

Mert mit ért hatalmam, erőm, gazdagságom és szépségem?

Azt a férfiut akit kívántam, akin forró lelkem egész szenvedélyével csüggtem: egy ellenséges isten vezette kézen és rejtette el előlem hogy nem érhettem el soha.

Oh hogy gyülöltem ezt a rettenetes istent, aki nem elégedett meg a kiontott vérrel, hanem az én eleven, forró szivembe markolt rettenetes ujjaival és tépte, szakgatta, marcangolta kegyetlenül.

. . . Egy napon hirtelen felhagytam a szomorkodással.

Ünnepélyt hirdettem a népnek és magam is megjelentem köztük minden ékeségemben és nevettem és úgy tettem mint aki boldog.

Kellett a zaj, a nevetés, a fény, a tánc a dal.

Kellett a bor gyöngyöző cseppje.

Kivántam a mánort, mely mindent elaltat ami a lélekben fáj.

Es vágytam csókra, sok csókra, tengerére a csóknak, hogy belefuljon a vágyam, az a vágy amit a lelkemmel éreztem valaki iránt.

Es borzasztó volt amiket ekkor cselekedtem.

Borzasztó — de szép.

Egy királyné őrvongása, egy megsértett megalázott asszony kétségbeesése amit kitalálhatott, mindent megcselekedtem.

Beszélhetnének róla a jezraheli szökőkutak, a ciprusok és az olajfák.

Ők látták, hogy fogdostattam össze a nagy erős hattyukat a tavon . . .

Es szobám falai hova titkon ajtót vágattam.

Es az erdők hova kilopóztam egyetlen szolga kíséretében.

A hű Mika volt. Ő meg merte tenni, a többiek nem. Ő is azért mert titkon szeretett. És így tomboltam soká, amíg csak bele nem fáradtam.

Ez időre esik Benadad a sirusi király látogatása.

De még ezután is tartott a pokoli hajsza a feledés után és tartott volna soká ha

egy napon nem történik valami különös dolog, ami hirtelen kijózanított, mint egy rettenetes ököl csapás.

Hogy is volt?

Reszketek ahogy ezt írom.

Erre a dologra nem tudok visszagon-
dolni remegés nélkül.

. . . Este volt. A hold sütött Jezrahel
kertjei fölött.

A király aludt.

Én palotám ablakából kinéztem az
olajfákra melyek épen virágjukban voltak.

Fáradt voltam, de nem tudtam pihenni.

A szemeim égtek. Az ajkam száraz volt
a láztól, a mérhetetlen szomjuságtól, ami
bennem volt.

Fehér éjjeli köntösöm csupaszon hagyta
vállaimat és két karom s én a rácsra kö-
nyökölve kinéztem az éjszakába

Szerettem volna hallani egy dalt. Mesz-
sziről, nagyon messziről, a hegyek aljáról,
ahol a pásztorok legeltetik nyájaikat.

Egy dalt, búsongót, szelidet epedőt,
amilyent szüzekhez énekelnek.

Egy harmatos, reszkető tiszta dalt, ami

kifakassza szemeimből a könnyet, ami megnyugtasson, ami reményt adjon.

Óh, hogy kívántam hallani egy dalt!

És ime — hirtelen megszólalt.

Előbb halkán és messziről.

Aztán közelebb jött, egyre közelebb
mig végre ott zengett ablakom alatt.

Kihajoltam, hogy jobban lássak.

S ime a holdfényben egy ifju állt, lengő
szőke hajjal, hófehér arccal és citeráját
kezében fogva énekelt.

— Ki lehet? gondoltam és elrejtőztem
kissé a függönyök mögé, hogy ne lásson.

Ő odatámaszkodott egy fához és énekelt tovább.

Csak az alakját láttam.

Fejét elfödtek homállyal a lombok.

A függönyök mögül sűgva szóltam neki.

— Szép dal, amit énekelsz.

Ő kissé előre hajolt és sűgva kérdezte.

— Ki az aki dicsér.

— Táncosnő, feleltem sűgva.

— A királyné alszik már? kérdezte Ő
megint.

— Óh régen. Talán félsz tőle?

— Félek — felelte ő.

— Akkor hát miért jössz ide, a kert e részébe, hova az ő ablakai nyílnak?

— Nem tudtam hogy ide nyílnak. Most először vagyok itt,

— Honnan jössz? kérdezem megint.

— Szamariából, felelte ő.

— Királyi szolga vagy talán?

— Igen — felelte ő vontatottan — a király szolgája vagyok.

— És szerelmes vagy?

— Szerelmes vagyok. Mindég szerelmes vagyok. Mindég a legszebb asszonyba vagyok szerelmes.

— Hány esztendő vagy?

— Húsz, felelte ő. De mit kezdezősködjöl? jöjj le és nézz meg közelről és ha tetszem neked, csókolj meg.

— Várj lemegyek.

Gyorsan köpenyt teritettem magamra és kiosontam a termekből le, a kertbe.

Ő még akkor is ott állt a fa alatt.

Intettem neki, hogy jöjjön elő és kövessen.

Ő pedig fogta citeráját és előlépett az árnyékból.

A hold teljes fényével megvilágította.
Hogy rápillantottam majdnem kővé
meredtem a rémülettől.

A fiam volt, Okoziás.

Gyorsan eltakartam arczomat és vissza
osontam a termekbe.

És egész éjszakán át, a hidegtől, dide-
regve hánykolódtam fekvőhelyemen

A fiam volt.

Melyik istennek tartoztam köszönettel
azért hogy megvilágította előttem a ked-
ves, fiatal arcot.

Ha nem ismertem volna fel és ha ő
táncosnőnek hitt volna!

Minden istenek! A fiamat sze ettem és
nem volt szabad megtörténnie a rettenel-
tes bűnnek.

Óh, hogy imádkoztam egész éjszakán át.
Én a rossz, a legrosszabb!

És reggel ahogy tükrömbe néztem úgy
tetszett: megöregedtem tiz esztendővel.

De nem bántam.

Megundorodtam bűneimtől, önönma-
gamtól és elhatároztam hogy azontul jó
leszek.

És meg is tartottam amennyire tőlem
telt. Óh megtartottam.

Igazságos voltam mindenkihez.

A bűnösök iránt elnéző. A szegénye-
ket és betegeket gyámolítottam.

Ellenségeimet megengeszteltem.

Megkísérlettem közeledni az izraeliták
stenéhez. Bőjtöltem és imádkoztam.

Ezt azonban nem jegyezték fel rólam
az írástudók . . .

Miből él Jezabel.

Különös napok ezek.

Az ég örökösen borult. Száll a köd,
száll, ellepi az utcák kövezetét s elta-
karja előlem a folyót és a hegyeket,
hova ablakaim néznek.

Napok óta nem írok semmit.

Jezabel története pihen, nincs kedvem
folytatni, mert nincs kedvem a vissza-
emlékezéshez.

Majd ha kisüt a nap! Most szomorú vagyok.

Ezenfelül dolgoznom is kell. Sokat kell dolgoznom.

A szövet és selyemárusom sok himezni való selymet és fátyolt küld úgy, hogy reggeltől estig nem mozdulok a himzőkeret mellől.

Kacagni való, hogy mivel keresi meg kenyerét Jezabel az új világban.

Elmondom.

Egyszer, mikor az én költőm beteg volt és már fogytán volt házukban a pénz: eszembe jutott hogy királyné koromban a sirusi király csodálatos szép himzett takarókat küldött Damaskusból.

A takarók virágai és madarai részint aranyból voltak himezve, részint olyan selyemmel, amilyent a sirusi művészek maguk festettek és maguk szineztek bizonyos füvek nedvével.

Tisztán emlékezetemben maradt a festék készitési módja, valamint a madarak és virágok alakjai s a selymekkel való bánás, úgy hogy egy délután megpróbál-

koztam a munkával miután előbb minden hozzávalót magam elkészítettem.

A himzést aztán elvittem egy műárus-hoz és így szóltam hozzá.

— Uram, ez itt az én találmányom. Ha óhajtja készítek ilyet többeket bizonyos díjért és ha ön nevem titokban tartja.

A műárus kezébe vette a himzést és nézte.

És elámult a madarak és virágok különös alakján, a káprázatos színeken az arany művészi fonásán és így szólt.

— Asszonyom. ha ön kizárólag az én számomra készítené ezeket a himzéseket, én hajlandó volnék önnek ezért nagy összeget fizetni.

Mire én ígéretet tettem.

És ettől fogva folyton himeztem számára fátyolokat és selymeket, amiket csak a legelőkelőbb, legdúsabb asszonyok vehettek meg.

Később jött hozzám és kért, hogy áruljam el a himzés és a selymek festésének titkát s ezért nekem sok pénzt adna. Természetesen visszautasítottam ajánlatát.

De a perctől fogva nem kellett fél-
nem a nyomortól.

Olyankor mikor nem volt szükségem
pénzre: természetesen nem dolgoztam.
Ám ha megszorultam: menten munká-
hoz kellett látnom, mert sok időbe került
mig egy darab elkészült.

Sőt néha az is megtörtént, hogy a
rendelt munkát annyira megszerettem, hogy
nem adtam vissza a műárusnak hanem
megtartottam magamnak.

Ime ezzel keresi kenyerét Jezabel az
újvilágban.

(Folytatom.)

Budapesti takarékpénztár és Orsz. Zálogkölcson Részvénytársaság.

Befizetett tőke 10 millió korona.

Központi irodái VI., Andrásy-út 5. sz. alatt.

Elfogad betéteket: takarékpénztári könyvekre, pénztárjegyekre és folyó (Cheque) számlára. Leszámitol váltókat, előlegeket ad értékpapírokra.

Zálogüzleteiben,

IV. ker., Ferencziek-tere 4., IV. ker. Károly-körut 18. sz., VII. Király-utca 57. sz. VIII. ker., József-körut 2. sz., VIII. Üllői-ut 6. sz.

Pénzelőleget ad: értékpapírokra, arany és ezüst tárgyakra, ékszerekre és régiségekre a legelőnyösebb feltételek mellett.

A magyar királyi osztálysorsjáték főelárusító helye:

VI. Andrásy-ut 5.

Első Leánykiházasítási Egylet m. sz. Gyermekek és Életbiztosító intézet. Budapest. VI. Teréz-körut 40—42. (az intézet saját házában) Alapított 1863-ik évben.

Díjtartalék 1903. decz. 31. K. 11,000,000

Biztosított tőke " " 50,000,000

Eddig kifizetett tőke " " 8,000,000

Az intézet az ember életére minden szokásban levő módozat szerint a következő biztosításokat vállalja el.

Kiházasítási biztosításokat;

Járadék biztosításokat;

Fiu biztosításokat u. m.: tanulmányi, katonai és nagykorúsági esetekre;

Családi biztosításokat;

Vegyes biztosításokat élet és halálesetre;

Biztosításokat két ember életére.

Az intézet legelőnyösebb feltételek és a legmérsékeltebb díjszabások mellett a havonkénti fizetések kedvezményét is nyújtja.

Ismertetővel, tervezetekkel és mindennemű felvilágosítással készséggel szolgál ugy az intézet igazgatósága, mint az egyes vidéki ügynökségek.

„Árpad“-nyomda Budapest, VII., Valeró-utca 9.

MTA
1826 K